

WORKSHOP „KRAJINA VESNICE“ V OBCI ŠAROVY 13.-16. 10. 2011

1. „ZA DOBROTU NA ŽOBROTU“

Myšlienka usporiadať workshop pre študentov FA a FAVU vznikla vďaka zaangažovanosti akademického sochára Jana Ambrúza profesora FAVU a architekta Jana Horkého. Sochár Ambrúz, zakladateľ občianskeho združenia „jinákrajina,“ sa pokúša o rôzne aktivity vo svojom rodnom kraji. Vybudovali tu krížovú cestu, skulptúry v krajine, kaplnku a zasadili množstvo stromov, čo v obci vyvolalo nevôľu. Niektoré počiny sa vymykajú pochopeniu miestnych a averzia vyústila až k odstráneniu „načierno“ vysadenej aleje líp na verejných pozemkoch obce. Náklady na výrub boli poslané na preplatenie občianskemu združeniu, ktoré ich vysadilo. Workshop bol teda zameraný na problémy obec, na študentov, ale v neposlednej rade i na miestnych obyvateľov.

2. PRÍPRAVA

Pred workshopom bolo potrebné zabezpečiť výkresové podklady. Obec v zastúpení starostu poskytla spoločenskú sálu pri miestnej hospode, finančne podporila stravovanie, ktoré spolu s ubytovaním vyriešila rodina Ambrúzova a rodina architekta Del Maschio vo vlastnom dome a kuchyni. Cestovné študentom architektúry preplatila fakulta.

Občania boli v predstihu informovaní o pripravenom workshope prostredníctvom anketových letákov. Chceli sme dostať ich reakcie, aby sami definovali čo si v obci cenia, a ktoré problémy ich v každodennom živote trápia. Pýtali sme sa: čo by nám, ako návštevníkom, ukázali, čo radšej skryli, na farbu, ktorá reprezentuje Šarovy, ku ktorým miestam v obci majú najvrúcnejší vzťah a prečo, ktoré miesta v obci by si zaslúžili úpravu a akú alebo čo im v obci chýba. Odozva bola slabá, ale dobre poslúžila pre lepšie pochopenie obce.

3. PRIEBEH

3.1. ŠTVRTOK

V prvý deň sa študenti samostatne dostavili na jasne definované miesto stretnutia: „hospoda u zastávky v Šarovech.“ Oboznámili sme sa s územným plánom a absolvovali prehliadku obce, priestorov a objektov k riešeniu. Výstupali sme okolo skulptúry „Kuk“ od Ambrúza, na hrebeň a späť do dediny po novej krížovej ceste Pavly Kačírkovej. Potom sme sa stretli v spoločenskom centre – hospode – na zelňačku paní Ambrúzové a dohodli na obsadení tímov a rozdelení tém a prevzali podklady.

Na 19:00 bolo nachystané prvé stretnutie s domorodcami na prednášku „Paměť krajiny“ Ing. Jan Skaloše, Phd. z ČZU Praha, ktorý objasnil topografické súvislosti, makro a mikro stopy a dôsledky premeny krajiny v okolí. Študenti pripravili fotografie z obce, na ktorých sme definovali, čo pre nás predstavuje istú kvalitu a čo hodnotíme negatívne. Fotografie mali miestnym „otvoriť oči“ a ukázať na veci, okolo ktorých dennodenne chodia,

ale už ich prestali vnímať alebo si na ne zvykli. Aby sme si uvedomili tamojšie stavebné tradície a svojráz, ukázali a komentovali sme tiež fotografie vidieka z iných krajín a regiónov.

3.2. PIATOK

Deň začal prehliadkou terénu v tímoch a pokračoval intenzívnou prácou zakončenou v neskorých hodinách v hospode. Každý deň bola pre nás i miestnych nachystaná prednáška. V piatok sme sa dozvedeli: Jak to vidí etnograf Mgr. Jan Kačer z MU Brno, ktorý v Šarovech v roku 2010 realizoval výskum. Pozvaný bol aj architekt P. Hurník, aby ukázal podarené verejné priestranstvá vo vidieckom prostredí, ale z účasti sa ospravedlnil.

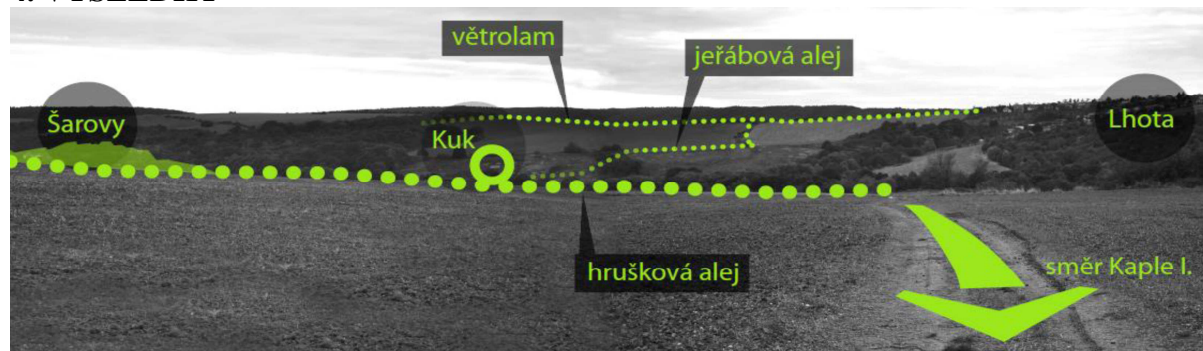
3.3. SOBOTA

Úderná prezentácia verejnosti a správne vedená komunikácia je veľmi potrebná pre úspech a pochopenie projektu. Na konci pracovného tretieho dňa sme si preto cvične predstavili naše tímové práce. Prezentácie boli nakrúcané, aby sme sa mohli vidieť a v deň „D“ vyvarovať chybám. Taktiež sme získali odozvu od kolegov a mohli ešte projekty vycibriť.

3.4. NEDEĽA

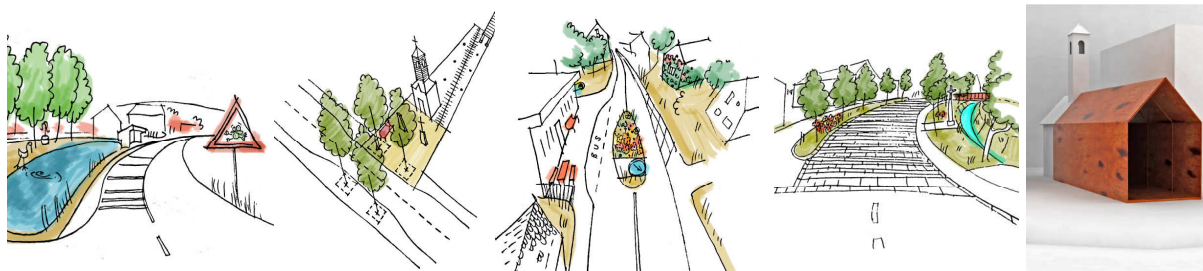
Občania boli na prezentácie a úvodnú prednášku „Krajina jako hledání domova“ Doc. PhDr. Jaroslava Sedláře CSc. zvolaní, ako vždy, obecným rozhlasom. Keďže sa ešte počas desať minútovej prednášky (ktorá trvala hodinu) finišovali prezentácie a tlačili panely, zaznamenal som z nej len niekoľko svetových diel landscape artu a podivné výrazy v hľadisku. Účasť bola vysoká, napriek tomu, že sa niektorí pozvaní z dediny vyhovorili na omšu v susednej obci.

4. VÝSLEDKY

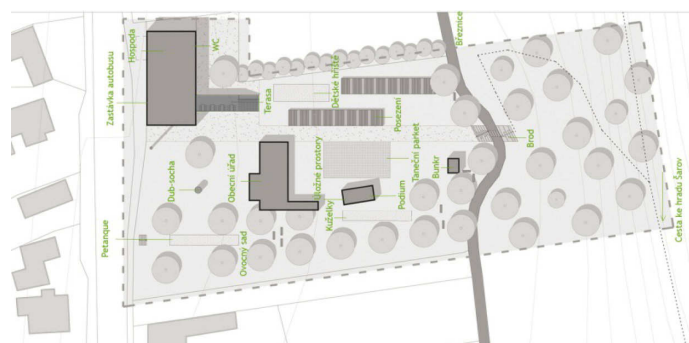
4.1. KRAJINA, Ing. Júlie Horká, Bc. Jan Korčák, Bc. Nina Ličková (FA)

Prvý tím si užil krásne počasie na požičaných bicykloch. Dostali sa i k jame s piatimi kameňmi, kde stávala tvrdza Šarovy. Hľadali hodnoty a negatíva v okolí. Krajina okolo Šarov je ako román, ktorý prestal dávať zmysel potom, čo z neho vymazali niektoré vety. Vety v románe sú metaforou pre aleje, výhľady, miesta s význačnou hodnotou alebo delené políčka. Kolektívizácia priniesla drastické zmeny, ktoré završuje súčasný nezáujem a nestaranie sa o krajinu. Román sa stále rozvíja o nové línie a prvky ako je skulptúra Kuk, kaplnka, krížová cesta, jarabinová a hrušková aleja. Krajina tým priťahuje svojich čitateľov - návštevníkov, užívateľov a návodom na jej ozdravenie je urbanisticko-krajinársky koncept od autorov. Vychádzali z historických i katastrálnych máp, aby vytvorili logickú sieť bodov a línií. Aby natrvalo zabezpečili priestupnosť krajiny, vryli línie ciest do povrchu Zeme vysadením alejí. Fabrika (bývalý kravín) na horizonte by sa dala vtipne zakryť vegetáciou, divokú skládku na vyústení krížovej cesty zase pozbierať a miesto zvýznamniť-zobytníť lavičkou stromom alebo sochou. Navrhli obnovu ovocných alejí a ich doplnenie, čo by mohlo naštartovať zabudnutú sušárnu v obci.

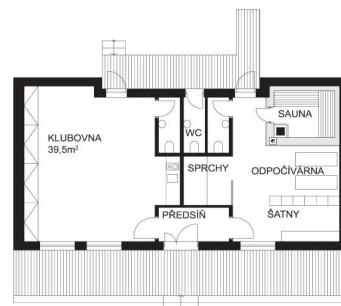
4.2. VESNICE – CESTA, Ing. arch. Milan Šuška, Petra Hůlová, Bc. Pavel Hude (FA), Veronika Přikrylová (FAVU)

Šarovy sú lineárna obec pozdĺž cesty medzi Uh. Hradiskom a Zlínom. V minulosti bola cesta kľukatá a málo frekventovaná, čo pre tento typ osídlenia nepredstavovalo ťažkosti. V minulosti sa ale cesta rozšírila a narovнала a súčasne so zvyšujúcou sa motorizáciou čoraz viac degraduje obývateľnosť a bezpečnosť v obci. Keď v roku 2011 žiadali o zriadenie prechodov pre chodcov, dopravná polícia toto neodporučila. Obec sa tak stala obeťou cesty II. triedy. Cestu sme zhodnotili ako najväčší problém. Obec sme preto, v dobrom slova zmysle, chceli „zretardovať“, technickými i psychologickými retardérmi v miestach vstupu do obce, pri kaplnke, spoločenskom centre a starom mlyne, ku ktorému sme vrátili božie muka. Poskytli sme tak odpoveď na štyri nejasné priestory obce s návrhom zastávok či kaplnky.

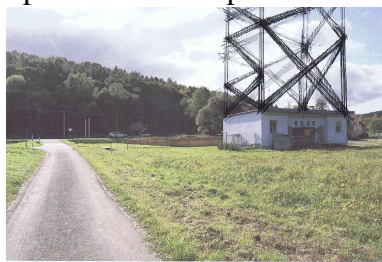
4.3. CENTRUM OBCE, Lea Koncerová, Bc. Vít Moler (FA), Pavlína Komoňová (FAVU)

Umiestnenie spoločenského centra pri hospode sa ukázalo strategické nielen počas workshopu, ale i z výsledkov ankety a analýz obce. Obec nemá náves a všetky kultúrno-spoločenské aktivity sú spájané práve s týmto priestorom. Autori predstavili sériu vylepšení, ktoré by sa dali postupne realizovať. Často postačí len vhodne zasadiť dub pri obecnom úrade, vyčistiť priestor pred ním od plôtika, posunúť reklamno-informačnú tabulu, telefónnu budku a zastrešenia zastávky tak, aby bolo vidieť túto modernú stavbu od architekta Sládečka. Verejný priestor doplnili o atraktívne herné prvky pre mladých i starých, posedenie, pódium, bunker, petanque, komunitný ovocný sad a brod cez potok, ktorým je možné vyšliapať k obľúbeným zbytkom zrúcaniny hradu Šarov. Zážitok z piva vylepší terasa za hospodou, kde ho už aj tak všetci za pekného počasia chodia vypiť a to všetko podporuje koncept prepojenia dediny s krajinou. Projekt vyvolal najväčší záujem a potvrdilo sa, že ide o srdce obce.

4.4. ŠATNY, Jitka Vančurová, Martina Goluchová, Tamara Dumková (FA), Petr Urválek (FaVU)

Veľká časť práce bola zameraná na hľadanie žiaducej náplne nepoužívaného objektu. Realitou v mnohých dedinách je pokles záujmu o spoločenské vyžitie v obci. To je spôsobené vysokou mobilitou, technologickými výtobytkami domácností a demografickým vývojom. Svoje využitie strácajú budovy škôl, spoločenské sály či kiná. Snahou autorov preto nebolo vytvoriť ďalšie centrum obce, ale miesto pre rekreáciu, čo reflektuje dopyt obyvateľov. Navrhli viacúčelové zariadenie otvorené nie len pre športovcov ale všetkých obyvateľov. Okrem sauny, šatne, klubovne a verejných WC, vymysleli úpravu ihriska a okolia. Nenáročnými úpravami vytvorili z monofunkčnej budovy postavenej v „akcii Z,“ modernú architektúru s potenciálom zlepšiť komunitné vzťahy v obci.

4.5. ZESÍLENÍ, Petr Urválek (FAVU)

Veľmi prínosná bola prezentácia zásahov, ktoré mali obec „zviditeľniť.“ Empire Sharowy Building, Vysuté salaše Semiramidiny, Poustevy a Sauna sú konceptuálnou architektúrou, ktorá odľahčila spoločné stretnutie a pomohla vytvoriť istý nadhľad.

4.6. MEDIALIZÁCIA, MgA. Pavla Kačírková, Pavlína Komoňová, Matěj Řízek, Jana Rinchenbachová (FaVU)

Jednou z úloh, ktorou sa na workshope študenti FaVU zaoberali, bola medializácia. Vznikli tak krátke filmy ako provokatívne nahaté „Night shopping“ na bilboarde v centre obce či krátky dokument o workshope a iné, ktoré je možné vidieť na www.jinakrajina.eu.

4.7. JEN SE (PO)DÍVAT, MgA. Ludmila Temelová (UTB Zlín)

Autorka predstavila trochu satirické riešenia na vybrané problémy obce a vyrazila dych otázkou, či z nás už niekto niečo urobil pre svoje okolie, za svoje peniaze a čas, podobne ako Jan Ambrúz? „...pokiaľ sa niekto alespoň pokúsí dělat něco podobného, nemá potřebu kritizovat, ale vést ROVNOCENNÝ DIALOG.“

5. ZÁVER

Workshop bol z mnohých pohľadov úspešný. Podarilo sa miestnych zapojiť do priebehu. Poskytli sme vízie do budúcnosti i konkrétne riešenia obci o 235 obyvateľov. Študenti si vyskúšali prácu vo vidieckom prostredí a spoluprácu medzi obormi. Keďže každý tím, pracoval na samostatnom zadaní, mohli sme sa vzájomne ovplyvňovať, aby vznikla jednotná vízia pre obec Šarovy. Potvrdil sa workoholizmus študentov FA a na druhej strane, že študenti FaVU potrebujú dostatok času na zažívanie a nasávanie atmosféry. Každopádne výsledky oboch profesií odpovedajú ich zameraniu a boli prijaté veľmi pozitívne. Prezentácie zakončil prof. ak. soch. Jan Ambrúz pozvánkou na výsadbu aleje z hrušiek ku kaplnke od Pavly Kačírkovej, ktorú organizovalo a zrealizovalo 28.10. občianske združenie Jiná krajina v spolupráci s miestnymi obyvateľmi.

5.2. PS:

Mňa v Šarovech zaujali isté paradoxy. Vďaka početným kontaktom s miestnymi som si vypočul a zažil pár smutných aj veselých príbehov. Ako asi všade, aj tu sa medzi sebou milujú a nenávidia. Dozvedel som sa, že Šarovy sú bezbožná dedina, „nikto tu nie je veriaci, a tak je zbytočné zveľobovať priestor pri kaplnke, krížu alebo krížovej ceste“. Socializmus si tu teda skutočne splnil svoju úlohu. V hospode sme zažili radostný historický okamžik a bujaré zapíjanie narodenia nového občana. Niektorí kritizujú zarastenú krížovú cestu, „o ktorú sa obec nemôže starať“, alebo nepochopili modernú kaplnku. Iný zase tieto miesta považujú za najcennejšie v obci.

Do rúk sa mi tiež dostala dvojstránková petícia občanov za odstránenie načierno vysadených stromov: „Pokud byly použité stromy z nejbližší školky, jde o lípu americkou (*Tilia americana* L.), která nemá s naší státností nic společné... tyto lípy mají mnohem větší pylová zrna, což pro včely představuje spíše zátěž než užitek... myslíme také na to, že v obci žijí alergici... až stromy dorostou, jejich koruny budou přesahovat na soukromé pozemky. Jak jim bude kompenzována zvýšená údržba? Kořeny budou ničit vozovku a listí padající na silnici bude klouzat a může tak dojít k zmaření lidských životů... představují zvýšené finanční výdaje na údržbu, stromy je potřebné ořezávat a listí zametat, kdo za to bude zodpovídat?...“ Dozvedel som sa, že: „to takto nejde, všetko musí mať jasné pravidlá, kto sa o to bude starať?“ Jednoducho už nejde len tak vytvoriť pre blaho obce, „čo si kto zaumieni“. O to nostalgicko-romantické bola nato nasledujúca konferencia doktorandov v obci Pitín a Hostetín, kde som natrafil na stareňku hrabkajúcu lístie z cesty pred svojim domom. Verím že takéto idylly je možné vidieť aj v Šarovech a obyvatelia sa nevzdali zodpovednosti za svoje okolie podľa toho čo práve nariaďuje zákon či predpisy a zdravý sedliacky rozum a cit pre krajinu zvíťazí. Možno je takáto predstava o vidieku naivná, ale práve to pokladám za skutočne vidiecke, a preto ma potešilo, že každý tím vo svojom návrhu pre Šarovy počítal s výsadbou nových listnatých stromov.

Ing. arch. Milan Šuška, 10.12.2011